

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

13 päivänä joulukuuta 2018*

Ennakkoratkaisupyyntö – Valtiontuki – SEUT 107 artiklan 1 kohta – SEUT 108 artiklan 3 kohta –
Julkiset yleisradiotoiminnan harjoittajat – Rahoitus – Jäsenvaltion lainsäädäntö, jossa veloitetaan
kaikki täysi-ikäiset henkilöt, joilla on jäsenvaltion alueella hallinnassaan asunto, maksamaan lupamaksu
julkisille yleisradiotoiminnan harjoittajille

Asiassa C-492/17,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Landgericht Tübingen
(Tübingenin alueellinen alioikeus, Saksa) on esittänyt 3.8.2017 tekemällään päätöksellä, joka on
saapunut unionin tuomioistuimeen 11.8.2017, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Südwestrundfunk

vastaan

Tilo Rittinger,

Patrick Wolter,

Harald Zastera,

Dagmar Fahner,

Layla Sofan ja

Marc Schulte,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto)

toimien kokoonpanossa: seitsemännen jaoston puheenjohtaja T. von Danwitz, joka hoitaa neljännen
jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit K. Jürimäe (esittelevä tuomari), C. Lycourgos, E. Juhász
ja C. Vajda,

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: hallintovirkamies K. Malacek,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 4.7.2018 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

- Südwestrundfunk, edustajanaan H. Kube, Hochschullehrer,
 - Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja J. Möller,
 - Ruotsin hallitus, asiamiehinään A. Falk, H. Shev, C. Meyer-Seitz, L. Zettergren ja A. Alriksson,
 - Euroopan komissio, asiamiehinään K. Blanck-Putz, K. Herrmann, C. Valero ja G. Braun,
- kuultuaan julkisasiamiehen 26.9.2018 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 49, SEUT 107 ja SEUT 108 artiklan, Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 11 artiklan ja ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 10 artiklan sekä yhdenvertaisen kohtelun ja syrjintäkiellon periaatteiden tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä alueellinen julkisoikeudellinen yleisradioyhtiö Südwestrundfunk (jäljempänä SWR) ja toisaalta Tilo Rittinger, Patrick Wolter, Harald Zastera, Marc Schulte, Layla Sofan ja Dagmar Fahner ja joka koskee täytäntöönpanomääräyksiä, jotka SWR on antanut periäkseen vastaajilta yleisradiomaksun (Rundfunkbeitrag), jonka nämä ovat jättäneet maksamatta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Asetus (EY) N:o 659/1999

- 3 [SEUT 108] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 (EYVL 1999, L 83, s. 1) 1 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan

- a) ’tuella’ toimenpiteitä, jotka täyttävät kaikki [EUT-sopimuksen 107] artiklan 1 kohdassa asetetut tunnusmerkit;
- b) ’voimassa olevalla tuella’
 - i) tukia, jotka olivat olemassa ennen perustamissopimuksen voimaantuloa kyseisissä jäsenvaltioissa, eli tukiohjelmiä ja yksittäisiä tukia, jotka on otettu käyttöön ennen perustamissopimuksen voimaantuloa ja joita voidaan soveltaa edelleen perustamissopimuksen voimaantulon jälkeen – –;
 - ii) hyväksytyjä tukia eli tukiohjelmiä ja yksittäisiä tukia, jotka komissio tai neuvosto on hyväksynyt;

– –

c) 'uudella tuella' kaikkia tukia, eli tukiohjelmia ja yksittäisiä tukia, jotka eivät ole voimassa olevaa tukea, mukaan lukien voimassa olevan tuen muutokset;

--”

- 4 Asetus N:o 659/1999 on kumottu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 13.7.2015 annetulla neuvoston asetuksella (EU) 2015/1589 (EUVL 2015, L 248, s. 9). Viimeksi mainittu asetus sisältää samat määritelmät kuin tämän tuomion edellisessä kohdassa mainitut määritelmät.

Asetus (EY) N:o 794/2004

- 5 Asetuksen N:o 659/1999 täytäntöönpanosta 21.4.2004 annetun komission asetuksen (EY) N:o 794/2004 (EUVL 2004, L 140, s. 1) 4 artiklassa, jonka otsikko on ”Tiettyjä voimassa olevaan tukeen tehtäviä muutoksia koskeva yksinkertaistettu ilmoitusmenettely”, säädetään seuraavaa:

”1. Asetuksen [N:o 659/1999] 1 artiklan c [ala]kohdan soveltamiseksi voimassa olevan tuen muutoksella tarkoitetaan mitä tahansa muutosta, muuta kuin muodollista tai hallinnollista, joka ei vaikuta tukitoimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille tehtyyn arviointiin. Voimassa olevan tukiohjelman alkuperäisen talousarvion kasvua enintään 20 prosentilla ei kuitenkaan pidetä voimassa olevan tuen muutoksena.

2. Seuraavista muutoksista voimassa olevaan tukeen on ilmoitettava liitteessä II olevalla yksinkertaistetulla ilmoituslomakkeella:

- a) hyväksytyt tukiohjelman talousarvion korottaminen yli 20 prosenttia;
- b) voimassa olevan hyväksytyt tukiohjelman jatkaminen enintään kuudella vuodella talousarviota korottamalla tai korottamatta;
- c) hyväksytyt tukiohjelman soveltamisperiaatteiden tiukentaminen, tuki-intensiteetin tai tukikelpoisten kustannusten alentaminen.

Komissio yrittää parhaansa mukaan tehdä yksinkertaistetulla ilmoituslomakkeella ilmoitettua tukea koskevan päätöksen yhden kuukauden kuluessa.

--”

Saksan oikeus

- 6 Saksan osavaltiot tekivät 31.8.1991 yleisradiotoimintaa ja televiestimiä koskevan sopimuksen (Staatsvertrag für Rundfunk und Telemedien; GBl. 1991, s. 745), ja sitä on viimeksi muutettu 3.12.2015 tehdyllä 19. yleisradiosopimuksen muuttamista koskevalla sopimuksella (19. Rundfunkänderungsstaatsvertrag; GBl. 2016, s. 126; jäljempänä yleisradiotoimintaa koskeva osavaltioiden välinen sopimus). Tämän sopimuksen 12 kohdan, jonka otsikko on ”Asianmukainen rahoitus, taloudellisen tasauksen periaate”, sanamuoto on seuraava:

”(1) Rahoituksella on mahdollistettava se, että yleisradiotoiminta voi täyttää sille perustuslaissa ja muussa lainsäädännössä määritellyt tehtävät; sen on erityisesti taattava julkisoikeudellisen yleisradiotoiminnan ylläpitäminen ja kehittäminen.

(2) Alueellisia yleisradiolaitoksia koskeva taloudellinen taseus on erottamaton osa [Arbeitsgemeinschaft der öffentlichrechtlichen Rundfunkanstalten der Bundesrepublik Deutschlandin (ARD)] rahoitusjärjestelmää; se takaa erityisesti sen, että Saarländischer Rundfunk (Saarlandin radiotoiminta) ja Radio Bremen (Bremenin radio) voivat hoitaa tehtävänsä asianmukaisesti. Taloudelliseen tasaukseen varattu osa ja yleisradiomaksuun mukauttaminen on määritelty yleisradiotoiminnan rahoittamista koskevassa osavaltioiden välisessä sopimuksessa (Rundfunkfinanzierungsstaatsvertrag).”

- 7 Yleisradiotoimintaa koskevan osavaltioiden välisen sopimuksen 13 kohdassa, jonka otsikko on ”Rahoitus”, määrätään seuraavaa:

”Julkisoikeudellinen yleisradiotoiminta rahoitetaan yleisradiomaksulla, mainostuloilla ja muilla tuloilla; rahoituksen pääasiallinen lähde on yleisradiomaksu. Julkisessa yleisradiotoiminnassa ei voida tarjota ohjelmia tai tehdä tarjouksia erityistä vastiketta vastaan – –”

- 8 Saman sopimuksen 14 kohdassa, jonka otsikko on ”Julkisoikeudellisen yleisradiotoiminnan rahoitustarpeet”, määrätään seuraavaa:

”(1) Unabhängige Kommission zur Überprüfung und Ermittlung des Finanzbedarfs der Rundfunkanstalten (yleisradiotoiminnan harjoittajien rahoitustarpeiden tutkinnasta ja arvioinnista vastaava riippumaton komitea) tutkii ja arvioi julkisoikeudellisen yleisradiotoiminnan rahoitustarpeet säännöllisesti taloudellisuuden ja tehokkuuden periaatteiden mukaisesti, ottaen huomioon myös järjeistämismahdollisuudet, niihin tarpeisiin perustuen, jotka ARD:hen kuuluvat alueelliset yleisradiotoiminnan harjoittajat, [Zweites Deutsches Fernsehen (ZDF)] ja julkisoikeudellinen yhteisö 'Deutschlandradio' ilmoittavat.

(2) Rahoitustarpeet tutkitaan ja arvioidaan erityisesti seuraavien seikkojen perusteella:

1. Nykyisten yleisradio-ohjelmien ja osavaltioiden välisessä sopimuksessa hyväksytyjen televisio-ohjelmien kilpailukyvyyn säilyttäminen (säilyttämistä koskevat tarpeet)
2. Osavaltioiden oikeuden mukaisesti hyväksytyt uudet yleisradio-ohjelmat, osallistuminen yleisradio-ohjelmien tuottamisen ja levittämisen uusiin teknisiin mahdollisuuksiin sekä mahdollisuus luoda uusia yleisradiolähetysten muotoja (kehittämistä koskevat tarpeet)
3. Yleinen kustannusten kehitys ja erityinen media-alan kustannusten kehitys
4. Yleisradiomaksusta saatavien tulojen, mainostulojen ja muiden tulojen kehitys
5. Ylijäämän, joka saadaan, kun ARD:hen kuuluvien alueellisten yleisradiolaitosten, ZDF:n tai Deutschlandradion vuotuiset kokonaistulot ovat suuremmat kuin kaikki niiden tehtävien hoitamiseksi käytetyt menot, sijoittaminen, tuotto ja tarkoituksenmukainen käyttö.

--

(4) Yleisradiomaksu vahvistetaan osavaltioiden välisellä sopimuksella.”

- 9 Baden-Württembergin osavaltio (Saksa) on yleisradiomaksusta 17.12.2010 tehdyn sopimuksen, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 3.12.2015 tehdyllä 19. yleisradiosopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen 4 kohdalla, soveltamisesta 18.10.2011 annetulla lailla (Baden-Württembergisches Gesetz zur Geltung des Rundfunkbeitragsstaatsvertrags; jäljempänä yleisradiomaksua koskeva laki),

saattanut voimaan osavaltioiden välisen yleisradiomaksua koskevan sopimuksen, jossa määrätään aikaisemman maksun korvaamisesta tällä maksulla 31.12.2012. Tässä laissa säädetään tämän maksun perimisestä; maksu on tullut pakolliseksi 1.1.2013. Lain 1 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Yleisradiomaksulla pyritään varmistamaan [yleisradiotoimintaa koskevan osavaltioiden välisen sopimuksen] 12 kohdan 1 alakohdassa tarkoitettun julkisoikeudellisen yleisradiotoiminnan sekä saman sopimuksen 40 kohdassa lueteltujen tehtävien riittävä rahoitus.”

- 10 Yleisradiomaksua koskevan lain 2 §:ssä, jonka otsikko on ”Yksityishenkilöiden maksettava yleisradiomaksu”, säädetään seuraavaa:

”(1) Yksityishenkilöiden maksettava yleisradiomaksu peritään jokaisesta asunnosta asunnon haltijalta (maksuvelvollinen).

(2) Asunnon haltijalla tarkoitetaan jokaista asunnossa asuvaa täysi-ikäistä henkilöä. Asunnon haltijaksi katsotaan jokainen henkilö, joka

1. on ilmoittanut asunnon kotipaikakseen väestörekisteröintiä koskevien säännösten mukaisesti tai
2. on merkitty vuokralaiseksi kyseistä asuntoa koskevassa vuokrasopimuksessa.

--

(3) Jos useat henkilöt ovat maksuvelvollisia saman lupamaksun osalta, he ovat solidaarisessa vastuussa yleisistä verosäännöksistä annetun lain (Abgabenordnung) 44 §:n mukaisesti. --

(4) Maksuvelvollisia eivät ole henkilöt, jotka nauttivat erioikeuksia 18.4.1961 tehdystä diplomaattisista suhteista koskevasta Wienin yleissopimuksesta 6.8.1964 annetun lain (Gesetz zu dem Wiener Übereinkommen vom 18. April 1961 über diplomatische Beziehungen; BGBl. 1964 II, s. 957) 2 §:n tai muiden vastaavien säännösten nojalla.”

- 11 Yleisradiomaksua koskevan lain 10 §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Yleisradiomaksusta saatavat tulot ohjataan alueelliselle yleisradiolaitokselle ja yleisradiotoiminnan rahoittamista koskevassa osavaltioiden välisessä sopimuksessa määritellyllä tavalla [ZDF:lle], Deutschlandradiolle ja Landesmedienanstaltille (alueellinen viestintävirasto) maksuvelvollisen asunnon tai toimitilojen sijaintipaikan mukaan tai ajoneuvon rekisteröintipaikan mukaan.

--

(5) Toimivaltainen alueellinen yleisradiolaitos vahvistaa maksamatta olevien yleisradiomaksujen määrän. --

(6) Maksamatta olevat yleisradiomaksut peritään hallinnollista pakkotäytäntöönpanomenettelyä noudattaen. --

(7) Kukin alueellinen yleisradiolaitos vastaa sille tämän osavaltioiden välisen sopimuksen nojalla osoitetuista tehtävistä ja niihin liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista osittain tai kokonaan alueellisten julkisten yleisradiotoiminnan harjoittajien palvelun välityksellä; palvelu tarjotaan julkisoikeudellisessa hallinnointia harjoittavassa yhteenliittymässä, jolla ei ole oikeuskelpoisuutta. Alueellinen yleisradiolaitos voi antaa yleisradiomaksun perintää ja maksuvelvollisten yksilöintiä koskevat tehtävät kolmansille tahoille, ja se määrittelee tätä koskevat menettelysäännöt asetuksella 9 §:n 2 kohdan mukaisesti.”

- 12 Koska myös hallinnollista takaisinperintää koskevat menettelysäännöt kuuluvat osavaltioiden toimivaltaan, Baden-Württembergin osavaltio on antanut 12.3.1974 hallinnollista pakkotäytäntöönpanoa koskevan Baden-Württembergin osavaltion lain (Verwaltungsvollstreckungsgesetz für Baden-Württemberg, Landesverwaltungsvollstreckungsgesetz).

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

- 13 Pääasian valittajat ovat yleisradiomaksun (Rundfunkbeitrag) kokonaan tai osittain maksamatta jättäneitä maksuvelvollisia.
- 14 Toimivaltainen alueellinen yleisradiolaitos SWR antoi vuosina 2015 ja 2016 maksuvelvollisille tätä maksua koskevia täytäntöönpanomääräyksiä periäkseen maksamatta jääneet maksut tammikuusta 2013 vuoden 2016 loppuun ajoittuvalta ajanjaksolta.
- 15 Koska maksuvelvolliset eivät maksaneet tätä maksua, SWR ryhtyi saatavansa pakkotäytäntöönpanoon näiden täytäntöönpanomääräyksiä perusteella.
- 16 Ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että nämä velalliset riitauttivat pakkotäytäntöönpanon heidän osaltaan toimivaltaisissa alueellisissa tuomioistuimissa eli Amtsgericht Reutlingenissa (Reutlingenin alueellinen alioikeus, Saksa), Amtsgericht Tübingenissa (Tübingenin alueellinen alioikeus, Saksa) ja Amtsgericht Calwissa (Calwin alueellinen alioikeus, Saksa).
- 17 Amtsgericht Tübingen hyväksyi sen käsiteltäväksi saatetut kyseessä olevien velallisten nostamat kolme muutoksenhakua. Amtsgericht Reutlingen ja Amtsgericht Calw puolestaan hylkäsivät velallisten vaatimukset.
- 18 Unionin tuomioistuimen käytössä olevasta asiakirja-aineistosta käy ilmi, että kukin asianosainen, jonka vaatimukset on hylätty, on valittanut ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen itseään koskeneesta hylkäävästä päätöksestä.
- 19 Kyseinen tuomioistuin, joka käsittelee nämä asiat yhdessä, toteaa, että pääasian oikeusriidat koskevat lähinnä maksamattomien velkojen perintää koskevaa oikeutta mutta että nämä kysymykset liittyvät erottamattomasti sovellettavan aineellisen oikeuden säännöksiin.
- 20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että kyseessä olevan lainsäädännön säännökset ovat unionin oikeuden vastaisia.
- 21 Ensinnäkin kyseinen tuomioistuin toteaa, että Saksan julkinen yleisradiotoiminta rahoitetaan osittain yleisradiomaksulla. Tämän maksun on pääsääntöisesti velvollinen maksamaan sakon uhalla jokainen täysi-ikäinen Saksassa asuva henkilö, ja Baden-Württembergin osavaltiossa se maksetaan erityisesti SWR:lle ja ZDF:lle, jotka ovat julkisia yleisradiotoiminnan harjoittajia. Kyseisen tuomioistuimen mukaan tämä maksu on näille yleisradiotoiminnan harjoittajille myönnettyä SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, josta olisi pitänyt ilmoittaa komissiolle SEUT 108 artiklan 3 kohdan nojalla.
- 22 Tästä mainittu tuomioistuin korostaa, että aikaisempaa televisiolupamaksua, jota koskeva maksuvelvollisuus perustui vastaanottimen hallussapitoon, muutettiin merkittävästi 1.1.2013, jolloin tuli voimaan velvollisuus maksaa yleisradiomaksu, jonka maksuvelvollisuus perustuu asunnon hallintaan. Se huomauttaa, että komissio on arvioinut Saksan julkisen yleisradiotoiminnan rahoitusta osana SEUT 108 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua jatkuvaa seurantaa, joka koskee voimassa olevia tukijärjestelmiä. Tältä osin unionin tuomioistuimen hallussa olevasta asiakirja-aineistosta käy ilmi, että 24.4.2007 annetussa komission päätöksessä (K(2007) 1761 lopullinen, valtiontuki E/2005 (ex CP 2/2003, CP 232/2002, CP 43/2003, CP 243/2004 ja CP 195/2004) – Die Finanzierung der

- öffentlich-rechtlichen Rundfunkanstalten in Deutschland (ARD/ZDF)) (jäljempänä 24.4.2007 annettu päätös), komissio on tähän järjestelmään viitaten todennut, että televisiolupamaksu oli katsottava voimassa olevaksi valtiontueksi. Näin ollen ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että koska yleisradiotoiminnan rahoitukseen on tehty merkittäviä muutoksia yleisradiomaksua koskevalla lailla, uudesta rahoitusjärjestelmästä olisi pitänyt ilmoittaa. Lisäksi tästä seuraava valtiontuki ei ole SEUT 107 artiklan 3 kohdan mukaan sisämarkkinoille soveltuva.
- 23 Toiseksi yleisradiomaksu on mainitun tuomioistuimen mukaan unionin oikeuden vastainen, koska tästä maksusta saatavilla tuloilla rahoitetaan uuden maanpäällisen digitaalisen DVB-T2-lähetysjärjestelmän käyttöönottoa, ja sen osalta ei ole säädetty, että ulkomaisilla yleisradiotoiminnan harjoittajilla olisi mahdollisuus käyttää sitä. Mainitun tuomioistuimen mielestä tilanne on rinnastettavissa 15.9.2011 annettuun tuomioon Saksa v. komissio (C-544/09 P, ei julkaistu, EU:C:2011:584) johtaneessa asiassa kyseessä olleeseen tilanteeseen, joka koski siirtymistä analogisesta siirtotekniikasta digitaaliseen siirtotekniikkaan.
- 24 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että pääasiassa kyseessä oleva yleisradiomaksu on tosiasiasa rinnastettava tarkoitussidonnaiseen veroon (Zwecksteuer). Se, että aiemmin kannettu televisiolupamaksu on korvattu henkilökohtaisella yleisradiomaksulla, on ollut julkisen yleisradiotoiminnan rahoitusjärjestelmää koskeva merkittävä muutos. Toisin kuin aikaisemmassa rahoitusjärjestelmässä, tämän yleisradiomaksun maksaminen ei siis tuo maksuvelvollisille yksittäistä vastasuoritusta. Koko täysi-ikäinen väestö, jolla on Saksassa hallinnassaan asunto, osallistuu verotuksen tavoin julkisen yleisradiotoiminnan rahoitukseen. Kyse on 13.12.2007 annettuun tuomioon Bayerischer Rundfunk ym. (C-337/06, EU:C:2007:786) perustuvassa oikeuskäytännössä tarkoitettusta pääosin valtiolta peräisin olevasta rahoituksesta. Nykyinen maksujärjestelmä koostuu siten sääntöjenvastaisesta tuesta DVB-T2-lähetysjärjestelmän käyttöönottoa varten ja se rahoitetaan verovaroin.
- 25 Kolmanneksi julkiset yleisradiotoiminnan harjoittajat saavat kyseessä olevan lainsäädännön ansiosta etuja, joita yksityisillä yleisradiotoiminnan harjoittajilla ei ole ja jotka tuottavat taloudellista hyötyä ja, kun otetaan huomioon yleisradiomaksua koskevan maksuvelvollisuuden yleinen luonne, merkitsevät valtiontukea. Nämä edut liittyvät erityisesti yleisen lain poikkeussäännöksiin, joiden nojalla julkiset yleisradiotoiminnan harjoittajat voivat itse antaa velkojen pakkotäytäntöönpanoon tarvittavia täytäntöönpanomääräyksiä. Tämä täytäntöönpanomääräysten antamistapa on nopeampi, yksinkertaisempi ja halvempi kuin velkojen perintä tuomioistuinteitse. Lisäksi siitä aiheutuu haittaa maksuvelvollisille, koska maksuvelvolliset eivät voi saattaa täytäntöönpanomääräyksiä tuomioistuinten käsiteltäviksi ennen niiden antamista ja toteuttamista tai se on ainakin erittäin vaikeaa.
- 26 Neljänneksi yleisradiomaksua koskeva laki ja erityisesti sen 2 ja 3 § vaarantavat perusoikeuskirjan 11 artiklassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklassa vahvistetun tiedonvälityksen vapauden. Yleisradiomaksun käyttöönotolla pyritään tietoisesti estämään kaikenlainen tiedon saaminen satelliitin, kaapelin tai matkapuhelinverkon välityksellä. Yksityishenkilö on velvollinen maksamaan yleisradiomaksun riippumatta siitä, hyötyykö hän tosiasiallisesti julkisten yleisradiotoiminnan harjoittajien ohjelmista.
- 27 Viidenneksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että yleisradiomaksu on sijoittautumisvapauden vastainen. Lisäksi sillä loukataan yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja sillä syrjitään naisia. Tästä viimeksi mainitusta seikasta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa, että tämä maksu on asuntokohtainen riippumatta siinä asuvien henkilöiden määrästä, joten maksun määrä, joka täysi-ikäisen henkilön on maksettava, vaihtelee huomattavasti talouteen kuuluvien henkilöiden lukumäärän mukaan. Yksinhuoltajat, joista suurin osa on naisia, asetetaan epäedulliseen asemaan yhteistaloudessa asuviin aikuisiin nähden.

28 Näissä olosuhteissa Landgericht Tübingen on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko [yleisradiomaksua koskeva laki] yhteensopimaton unionin oikeuden kanssa, koska mainitussa laissa säädetty maksu, joka lähtökohtaisesti peritään 1.1.2013 lähtien ehdoitta jokaiselta Saksan Baden-Württembergin osavaltiossa asuvalta aikuiselta lähetystoiminnan harjoittajien Südwestrundfunk (jäljempänä SWR) ja Zweites Deutsches Fernsehen (jäljempänä ZDF) hyväksi, on unionin oikeuden vastaista, yksinomaan näitä julkisoikeudellisia yleisradiolaitoksia yksityisiin lähetystoiminnan harjoittajiin verrattuna suosivaa tukea? Onko SEUT 107 ja SEUT 108 artiklaa tulkittava siten, että yleisradiomaksua koskeva laki olisi edellyttänyt komission hyväksyntää eikä se ilman sitä ole pätevä?
- 2) Onko SEUT 107 ja SEUT 108 artiklaa tulkittava siten, että ne koskevat [yleisradiomaksua koskevassa laissa] vahvistettua säännöstöä, jonka mukaan lähtökohtaisesti jokaiselta Saksan Baden-Württembergin osavaltiossa asuvalta aikuiselta peritään ehdoitta yksinomaan viranomaismuodossa toimivien tai julkisoikeudellisten lähetystoimintaa harjoittavien yritysten hyväksi perittävä maksu, koska tämä maksu on unionin oikeuden vastaista suosivaa tukea, jota annetaan muista EU:n jäsenvaltioista peräisin olevien lähetystoiminnan harjoittajien teknistä pois sulkemista varten, sillä maksut käytetään sellaisen kilpailevan lähetysjärjestelmän rakentamiseen (DVB-T2 – monopoli), jota ulkomaisten lähetystoiminnan harjoittajien ei ole määrä käyttä? Onko SEUT 107 ja SEUT 108 artiklaa tulkittava siten, että ne koskevat epäsuorien taloudellisten tukien lisäksi myös muita taloudellisesti merkityksellisiä etuoikeuksia (oikeus laatia täytäntöönpanomääräys, oikeus toimia sekä taloudellisena yrityksenä että viranomaisena, edullisempi asema velkojen laskennassa)?
- 3) Onko yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja suosivien tukien kiellon kanssa yhteensopivaa, jos Baden-Württembergin osavaltion lain nojalla saksalaista televisiolähetystoiminnan harjoittajaa, joka on julkisoikeudellisesti organisoitu ja toimii viranomaisen muodossa mutta kilpailee kuitenkin samanaikaisesti mainosmarkkinoilla yksityisten lähetystoiminnan harjoittajien kanssa, suositaan näihin verrattuna siten, ettei sen tarvitse yksityisten kilpailijoidensa tavoin hakea katsojilta oleville saatavilleen täytäntöönpanoperustetta tuomioistuinteitse ennen kuin se voi aloittaa pakkotäytäntöönpanon, vaan se voi itse ilman tuomioistuimen päätöstä laatia asiakirjan, joka myös oikeuttaa pakkotäytäntöönpanoon?
- 4) Onko Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan ja – perusoikeuskirjan 11 artiklan kanssa yhteensopivaa, että jäsenvaltio säätää Baden-Württembergin osavaltion laissa, että televisiotoiminnan harjoittaja, joka toimii viranomaisen muodossa, voi vaatia jokaista lähetyalueella asuvaa aikuista osallistumaan seuraamusmaksun uhalla omaan rahoitukseensa riippumatta siitä, omistaako tämä ylipäänsä vastaanotinta tai käyttääkö tämä ainoastaan muita, nimittäin ulkomaisia tai muita yksityisiä, televisiotoiminnan harjoittajia?
- 5) Onko [yleisradiomaksua koskeva laki], erityisesti sen 2 ja 3 §, yhteensopiva unionin oikeuden yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja syrjintäkiellon kanssa, jos julkisoikeudellisen televisiotoiminnan harjoittajan rahoittamiseksi jokaiselta asukkaalta ehdoitta perittävä maksu kohdistuu yksinhuoltajaan henkilöä kohti laskettuna moninkertaisesti siihen verrattuna, mitä yhteistaloudessa asuva maksaa? Onko miesten ja naisten yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan alalla 13.12.2004 annettua neuvoston direktiiviä 2004/113/EY (EUVL 2004, L 373, s. 37) tulkittava siten, että se koskee myös valituksenalaista maksua ja että välilliseen syrjintään riittää se, että todellisuudessa jopa 90 prosenttia niistä, joihin kohdistuu suurempi rasitus, on naisia?

- 6) Onko [yleisradiomaksua koskeva laki], erityisesti sen 2 ja 3 §, yhteensopiva unionin oikeuden yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja syrjintäkiellon kanssa, jos julkisoikeudellisen televisiotoiminnan harjoittajan rahoittamiseksi jokaiselta asukkaalta ehdoitta perittävä maksu on henkilöillä, jotka tarvitsevat ammatillisista syistä toisen asunnon, kaksinkertainen muihin työelämässä oleviin verrattuna?
- 7) Onko [yleisradiomaksua koskeva laki], erityisesti sen 2 ja 3 §, yhteensopiva unionin oikeuden yhdenvertaisen kohtelun periaatteen, syrjintäkiellon ja sijoittautumisvapauden kanssa, jos julkisoikeudellisen televisiotoiminnan harjoittajan rahoittamiseksi jokaiselta asukkaalta ehdoitta perittävä maksu on suunniteltu siten, että aivan Euroopan unioniin kuuluvan naapurivaltion rajan tuntumassa Saksan puolella asuva saksalainen on velvollinen maksamaan maksun yksinomaan asuntonsa sijainnin perusteella, vaikka rajan toisella puolella asuvalta saksalaiselta, jolla on sama vastaanottomahdollisuus, ei peritä maksua, ja muun jäsenvaltion kansalaisen, jonka on ammatillisista syistä asetettava asumaan aivan kyseisen rajan tuntumaan Saksan puolelle, edellytetään maksavan kyseisen maksun, rajan toisella puolella asuvan kuitenkin ei, vaikka kumpikaan ei ole kiinnostunut saksalaisen televisiotoiminnan harjoittajan lähetysten vastaanottamisesta?”

Ennakkoratkaisupyyntöön tutkittavaksi ottaminen

- 29 SWR väittää, että merkityksellisten kansallisten menettelysääntöjen mukaisesti ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen, joka toimii yhden tuomarin kokoonpanossa, olisi pitänyt siirtää asiat kollegiaalisen kokoonpanon käsiteltäväksi, joten sillä ei ole ollut oikeutta esittää unionin tuomioistuimelle SEUT 267 artiklan perusteella ennakkoratkaisukysymystä.
- 30 Tästä on riittävä huomauttaa, että SEUT 267 artiklan toisen kohdan nojalla on niin, että mikäli jäsenvaltion tuomioistuimessa käsiteltävässä asiassa esitetään kysymys, josta voidaan esittää ennakkoratkaisupyyntö, tämä tuomioistuin voi pyytää unionin tuomioistuinta lausumaan siitä, jos se katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta se voi antaa päätöksen.
- 31 Tässä yhteydessä on korostettava, että SEUT 267 artiklassa määrätyn unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisen yhteistyöjärjestelmän toiminta ja unionin oikeuden ensisijaisuuden periaate edellyttävät, että kansallinen tuomioistuin voi vapaasti saattaa missä tahansa asianmukaiseksi katsomassaan oikeudenkäyntimenettelyn vaiheessa unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi minkä tahansa tarpeelliseksi katsomansa ennakkoratkaisukysymyksen (ks. vastaavasti tuomio 4.6.2015, Kernkraftwerke Lippe-Ems, C-5/14, EU:C:2015:354, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 32 Lisäksi on huomautettava, ettei unionin tuomioistuimen tehtävänä ole arvioida sitä, onko päätös asian saattamisesta sen käsiteltäväksi tehty tuomioistuinten organisaatiota ja oikeudenkäyntimenettelyjä koskevien kansallisen oikeuden sääntöjen mukaisesti (määräys 6.9.2018, Di Girolamo, C-472/17, ei julkaistu, EU:C:2018:684, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 33 Näin ollen SWR:n väite siitä, että tuomioistuinten organisaatiota koskevia kansallisia sääntöjä ei ole noudatettu, ei estä ennakkoratkaisua pyytäneitä tuomioistuinta esittämästä unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntöä SEUT 267 artiklan nojalla.
- 34 Ennakkoratkaisupyyntö voidaan näin ollen ottaa tutkittavaksi.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Kysymysten tutkittavaksi ottaminen

- 35 SWR ja Saksan hallitus väittävät, että unionin oikeuden tulkinta, jota ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on pyytänyt, ei useimpien esitettyjen kysymysten osalta liity mitenkään pääasian oikeusriidan tosiseikkoihin tai kohteeseen ja että esitetty ongelma on hypoteettinen. Ainoastaan kysymykset, jotka koskevat julkisen yleisradiotoiminnan harjoittajan erioikeuksia pakkotäytäntöpanossa, ovat asiassa merkityksellisiä.
- 36 On muistutettava, että SEUT 267 artiklassa käyttöön otetussa unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisessä yhteistyössä yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämällä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Jos esitetyt kysymykset koskevat unionin oikeuden tulkintaa, unionin tuomioistuimen on siten lähtökohtaisesti ratkaistava ne (tuomio 26.7.2017, Persidera, C-112/16, EU:C:2017:597, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 37 Unionin tuomioistuin ei kuitenkaan voi ratkaista kansallisen tuomioistuimen esittämää kysymystä, jos on ilmeistä, että kansallisen tuomioistuimen pyytämällä unionin oikeussäännön tulkintamisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (tuomio 31.1.2008, Centro Europa 7, C-380/05, EU:C:2008:59, 53 kohta).
- 38 On huomautettava, että kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllisen unionin oikeuden tulkinnan tarve edellyttää, että kansallinen tuomioistuin noudattaa tunnollisesti ennakkoratkaisupyynnön sisältöä koskevia vaatimuksia, jotka on mainittu nimenomaisesti unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklassa, josta ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen oletetaan olevan tietoinen (tuomio 26.7.2017, Persidera, C-112/16, EU:C:2017:597, 27 kohta). Nämä edellytykset mainitaan myös unionin tuomioistuimen antamissa suosituksissa kansallisille tuomioistuimille ennakkoratkaisupyynnöiden tekemisestä (EUVL 2018, C 257, s. 1).
- 39 Kuten työjärjestyksen 94 artiklan c alakohdassa määrätään, on siis välttämätöntä, että ennakkoratkaisupyynnön itseensä sisältyvä selostus niistä syistä, joiden vuoksi ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on ryhtynyt tarkastelemaan kysymystä unionin oikeuden tiettyjen säännösten tulkinnasta tai pätevydestä, ja että siitä ilmenee ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen toteama yhteys kyseisten säännösten ja pääasian oikeudenkäynnissä sovellettavien kansallisen oikeuden säännösten välillä. On myös välttämätöntä, että – kuten työjärjestyksen 94 artiklan a alakohdassa määrätään – ennakkoratkaisupyynnössä itsessään on ainakin selostus niistä tosiseikoista, joihin kysymykset perustuvat. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan nämä vaatimukset pätevät erityisesti kilpailuoikeuden alalla, jolle on ominaista tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen monimutkaisuus (tuomio 26.7.2017, Persidera, C-112/16, EU:C:2017:597, 28 ja 29 kohta).
- 40 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää ensimmäisellä, toisella ja kolmannella kysymyksellään unionin tuomioistuimelta SEUT 107 ja SEUT 108 artiklan tulkintaa sen määrittämiseksi, olisiko Saksan yleisradiotoiminnan rahoitukseen yleisradiomaksua koskevalla lailla tehdystä muutoksesta pitänyt ilmoittaa komissiolle SEUT 108 artiklan 3 kohdan mukaisesti ja ovatko SEUT 107 ja SEUT 108 artikla esteenä tällaiselle järjestelmälle.

- 41 Yhtäältä on todettava, että toisin kuin SWR ja Saksan hallitus väittävät, se seikka, että pääasian oikeusriidat koskevat yleisradiomaksun perintää, ei sulje pois sitä, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin saattaa joutua tulkitsemaan SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettun tuen käsitettä ja määrittämään erityisesti, olisiko yleisradiomaksu pitänyt saattaa SEUT 108 artiklan 3 kohdalla käyttöön otettuun ennakkovalvontamenettelyyn vai ei, ja tapauksen näin vaatiessa selvittämään, onko asianomainen jäsenvaltio noudattanut tätä velvoitetta.
- 42 SEUT 108 artiklan 3 kohdan välittömästä oikeusvaikutuksesta nimittäin seuraa, että kansallisten tuomioistuinten on taattava yksityisille, että kaikki seuraukset tämän määräyksen rikkomisesta määritetään kansallisen oikeuden mukaisesti, olipa kysymys sitten täytäntöönpanotoimien pätevyydestä tai tämän määräyksen taikka mahdollisten väliaikaisten toimenpiteiden vastaisesti myönnettyjen taloudellisten tukien takaisin perimisestä (ks. vastaavasti tuomio 11.7.1996, SFEI ym., C-39/94, EU:C:1996:285, 39 ja 40 kohta; tuomio 16.4.2015, Trapeza Eurobank Ergasias, C-690/13, EU:C:2015:235, 52 kohta ja tuomio 11.11.2015, Klausner Holz Niedersachsen, C-505/14, EU:C:2015:742, 23 ja 24 kohta).
- 43 Lisäksi unionin tuomioistuin voi esittää kansalliselle tuomioistuimelle kaikki sellaiset unionin oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, jotka saattavat auttaa kansallista tuomioistuinta sen arvioidessa kansallisen toimenpiteen yhteensopivuutta unionin oikeuden kanssa sen käsiteltäväksi saatetussa asiassa. Valtiontukien osalta unionin tuomioistuin voi muun muassa esittää kansalliselle tuomioistuimelle sellaiset tulkintaan liittyvät seikat, joiden avulla se voi määrittää, onko tiettyä kansallista toimenpidettä pidettävä unionin oikeudessa tarkoitettuna valtiontukena (tuomio 10.6.2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-140/09, EU:C:2010:335, 24 kohta) tai onko tämä toimenpide mahdollisesti voimassa oleva tuki tai uusi tuki (ks. vastaavasti tuomio 19.3.2015, OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, 60 kohta).
- 44 Näin ollen ensimmäinen, toinen ja kolmas kysymys eivät ole selvästi merkityksettämiä pääasian oikeusriidan kannalta, siltä osin kuin ne koskevat SEUT 107 ja SEUT 108 artiklan tulkintaa.
- 45 Toisaalta on todettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii toisen kysymyksen ensimmäisessä osassa erityisesti kyseessä olevan yleisradiomaksun yhteensopivuutta SEUT 107 ja SEUT 108 artiklan kanssa, siltä osin kuin tämä maksu merkitsee valtiontukea, joka on tarkoitettu sellaisen DVB-T2-lähetysjärjestelmän käyttöönottoa varten, jota muihin unionin jäsenvaltioihin sijoittautuneet yleisradiotoiminnan harjoittajat eivät voi käyttää.
- 46 Ennakkoratkaisupyynnössä ei kuitenkaan mainita mitään tosiseikkoja tai oikeudellisia seikkoja, joiden avulla unionin tuomioistuin voisi hyödyllisesti vastata ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tästä esittämiin kysymyksiin. Erityisesti on todettava, että vaikka kyseinen tuomioistuin toteaa, että yleisradiomaksu on mahdollistanut järjestelmän rahoituksen yksinomaan Saksassa toimivien yleisradiotoiminnan harjoittajien hyväksi, se ei kuitenkaan täsmennä kyseisen järjestelmän rahoituksen edellytyksiä eikä syitä, joiden vuoksi muut yleisradiotoiminnan harjoittajat on suljettu kyseisen järjestelmän käytön ulkopuolelle.
- 47 Näin ollen toisen kysymyksen ensimmäinen osa on jätettävä tutkimatta. Ensimmäinen, toinen ja kolmas kysymys on puolestaan otettava tutkittavaksi.
- 48 Toiseksi on todettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää neljännellä, viidennellä, kuudennella ja seitsemännellä kysymyksellään unionin tuomioistuimelta tulkintaa perusoikeuskirjan 11 artiklassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklassa vahvistetusta sananvapaudesta ja tiedonvälityksen vapaudesta, direktiivin 2004/113 säännöksistä, yhdenvertaisuuden ja syrjintäkiellon periaatteista sekä sijoittautumisvapaudesta.

- 49 On todettava, että kyseinen tuomioistuin ei kuitenkaan selitä yhteyttä, jonka se katsoo olevan olemassa niiden unionin oikeuden säännösten, jotka ovat sen esittämien kysymysten kohteena, ja pääasian oikeusriidan välillä. Se ei etenkään ole esittänyt mitään konkreettisia seikkoja, joiden perusteella voitaisiin katsoa, että pääasiassa kyseessä olevat henkilöt ovat olleet jossakin mainituissa kysymyksissä tarkoitetuista tilanteista.
- 50 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ennakkoratkaisupyynnön esittämisen oikeutuksena ei ole intressi saada neuvoa-antavia lausuntoja yleisistä tai hypoteettisista kysymyksistä vaan se, että kysymys on tarpeen unionin oikeutta koskevan asian todelliseksi ratkaisemiseksi (tuomio 21.1.2016, Tele2 Sverige ja Watson ym., C-203/15 ja C-698/15, EU:C:2016:970, 130 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 51 Näin ollen neljäs, viides, kuudes ja seitsemäs kysymys on jätettävä tutkimatta.
- 52 Kaiken edellä esitetyn perusteella vain ensimmäinen kysymys, toisen kysymyksen toinen osa ja kolmas kysymys voidaan ottaa tutkittaviksi.

Asiakysymys

Ensimmäinen kysymys

- 53 Aluksi on huomautettava, että – kuten julkisasiamies on korostanut ratkaisuehdotuksensa 45 kohdassa – on kiistatonta, että yleisradiomaksua koskevalla lailla on muutettu voimassa olevaa tukea asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan c alakohdassa tarkoitettulla tavalla.
- 54 Näissä olosuhteissa on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, onko asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan c alakohtaa tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen jäsenvaltion julkisen yleisradiotoiminnan rahoitusjärjestelmää koskeva muutos, jossa korvataan televisio- ja radiovastaanottimen hallussapitoon perustuva lupamaksu sellaisella yleisradiomaksulla, joka on maksettava erityisesti asunnon tai liiketilan hallinnan perusteella, on tässä säännöksessä tarkoitettu voimassa olevan tuen muutos, josta on ilmoitettava komissiolle SEUT 108 artiklan 3 kohdan nojalla.
- 55 On huomautettava, että asetuksen N:o 794/2004 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä säädetään, että asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan c alakohdan soveltamiseksi voimassa olevan tuen muutoksella tarkoitetaan mitä tahansa muutosta, muuta kuin muodollista tai hallinnollista, joka ei vaikuta tukitoimenpiteen soveltuvuuteen sisämarkkinoille. Tästä asetuksen N:o 794/2004 4 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä säädetään, että voimassa olevan tukiohjelman alkuperäisen talousarvion kasvua enintään 20 prosentilla ei pidetä voimassa olevan tuen muutoksena.
- 56 Jotta ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle voidaan antaa hyödyllinen vastaus, on siis määritettävä se, merkitseekö yleisradiomaksua koskeva laki, siltä osin kuin sillä muutetaan maksua, jonka tarkoituksena on julkisen yleisradiotoiminnan rahoittaminen Saksassa, koskevan maksuvelvollisuuden perustetta, ja säädetään, että maksua ei enää makseta vastaanottimen hallussapidon perusteella vaan erityisesti asunnon hallinnan perusteella, tämän tuomion edellisessä kohdassa mainituissa säännöksissä tarkoitettua voimassa olevan tuen muutosta.
- 57 Tällä kysymyksellä pyritään selvittämään lopullisesti, merkitseekö yleisradiomaksua koskeva laki 24.4.2007 annetun päätöksen kohteena olevan voimassa olevan tuen merkittävää muutosta, vai tehdäänkö tällä lailla vain puhtaasti muodollinen tai hallinnollinen muutos, joka ei vaikuta tukitoimenpiteen soveltuvuuteen sisämarkkinoille.

- 58 Kuten SWR, Saksan ja Ruotsin hallitukset sekä komissio ovat todenneet unionin tuomioistuimelle toimittamissaan kirjallisissa huomautuksissa, ja kuten käy myös ilmi unionin tuomioistuimen hallussa olevasta asiakirja-aineistosta, televisiolupamaksun korvaaminen yleisradiomaksulla rajoittuu 24.4.2007 annetun päätöksen kohteena olevan voimassa olevan tuen muutokseen, jota ei voida luokitella merkittäväksi.
- 59 Yleisradiomaksua koskevan maksuvelvollisuuden perusteen muuttaminen ei nimittäin ole vaikuttanut Saksan julkisen yleisradiotoiminnan rahoitusjärjestelmän peruspiirteisiin, sellaisina kuin komissio on arvioinut niitä 24.4.2007 annetussa päätöksessä.
- 60 Niinpä ensinnäkin on kiistatonta, että yleisradiomaksua koskevalla lailla ei ole muutettu Saksan julkisen yleisradiotoiminnan rahoitusjärjestelmän tavoitetta, koska yleisradiomaksu on korvamaansa televisiolupamaksun tavoin tarkoitettu julkisen yleisradiotoiminnan rahoittamiseen.
- 61 Toiseksi on niin ikään kiistatonta, että tästä järjestelmästä hyötyvät tahot ovat samat kuin siitä aikaisemmin hyötyneet tahot.
- 62 Kolmanneksi unionin tuomioistuimessa käydyssä menettelyssä käsitellyistä seikoista ei käy ilmi, että yleisradiomaksua koskevalla lailla olisi muutettu julkisille yleisradiotoiminnan harjoittajille annettua julkisen palvelun tehtävää tai näiden yleisradiotoiminnan harjoittajien toimintaa, jota voidaan rahoittaa yleisradiomaksulla.
- 63 Neljänneksi yleisradiomaksua koskevalla lailla on muutettu tämän maksun perustetta.
- 64 On kuitenkin todettava yhtäältä, että kuten erityisesti SWR, Saksan hallitus ja komissio ovat esittäneet, pääasiassa kyseessä olevan muutoksen tavoite on ollut ensisijaisesti yksinkertaistaa yleisradiomaksun perimisen edellytykset toimintaympäristössä, jossa julkisten yleisradiotoiminnan harjoittajien ohjelmien vastaanottamisen mahdollistava teknologia kehittyi.
- 65 Toisaalta, kuten Saksan hallitus ja komissio ovat väittäneet unionin tuomioistuimelle toimittamissaan huomautuksissa ja kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 55 kohdassa, televisiolupamaksun korvaaminen yleisradiomaksulla ei ole johtanut siihen, että julkisten yleisradiotoiminnan harjoittajien saama maksu, jolla pyritään kattamaan niiden hoitamiin julkisen palvelun tehtäviin liittyvät kulut, olisi merkittävästi kasvanut.
- 66 Näissä olosuhteissa ja unionin tuomioistuimen käytössä olevasta asiakirja-aineistosta ilmi käyvien seikkojen valossa on todettava, ettei ole osoitettu, että yleisradiomaksua koskeva laki olisi johtanut Saksan julkisen yleisradiotoiminnan rahoitusjärjestelmän merkittävään muutokseen niin, että tämän lain antamisesta olisi pitänyt ilmoittaa komissiolle SEUT 108 artiklan 3 kohdan nojalla.
- 67 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan c alakohtaa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen jäsenvaltion julkisen yleisradiotoiminnan rahoitusjärjestelmää koskeva muutos, jolla korvataan televisio- ja radiovastaanottimen hallussapitoon perustuva lupamaksu yleisradiomaksulla, joka on maksettava erityisesti asunnon tai liiketilan hallinnan perusteella, ei ole tässä säännöksessä tarkoitettu voimassa olevan tuen muutos, josta on ilmoitettava komissiolle SEUT 108 artiklan 3 kohdan nojalla.

Toisen kysymyksen toinen osa ja kolmas kysymys

- 68 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisen kysymyksensä toisella osalla ja kolmannella kysymyksellään, jotka on käsiteltävä yhdessä, onko SEUT 107 ja SEUT 108 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa annetaan julkiselle yleisradiotoiminnan harjoittajalle yleisesti sovellettavista säännöksistä poikkeavia oikeuksia niin, että se voi päättää itse maksamattomien yleisradiomaksujen pakkotäytäntöönpanosta.
- 69 Tästä on todettava, kuten SWR ja Saksan hallitus ovat korostaneet unionin tuomioistuimelle esittämässään huomautuksissa, että komissio on ottanut huomioon julkisen yleisradiotoiminnan harjoittajilla olevat yleisradiomaksun perintää koskevat julkisen vallan valtaoikeudet julkisen yleisradiotoiminnan rahoitusjärjestelmää koskevassa tutkinnassaan ja erityisesti tämän maksun osalta 24.4.2007 antamassaan päätöksessä. Nämä valtaoikeudet, jotka koskevat erityisesti kyseisen maksun perintää, on tämän päätöksen valossa katsottava erottamattomaksi osaksi tässä päätöksessä vahvistettua voimassa olevaa tukea.
- 70 Kuten julkisasiamies on kuitenkin todennut ratkaisuehdotuksensa 87 kohdassa, yleisradiomaksua koskevalla lailla ei ole tehty minkäänlaista muutosta näihin valtaoikeuksiin.
- 71 Näissä olosuhteissa on katsottava, että yleisradiomaksusta annettu laki ei vaikuta arviointiin, jonka komissio on tehnyt 24.4.2007 antamassaan päätöksessä mainittujen valtaoikeuksien osalta.
- 72 Lisäksi, kuten komissio on todennut kirjallisissa huomautuksissaan ja kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 84 kohdassa, julkisilla yleisradiotoiminnan harjoittajilla olevat julkisen vallan valtaoikeudet yleisradiomaksun perinnässä ovat erottamaton osa niiden hoitamia julkisen palvelun tehtäviä.
- 73 Näin ollen toisen kysymyksen toiseen osaan ja kolmanteen kysymykseen on vastattava, että SEUT 107 ja SEUT 108 artiklaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa annetaan julkiselle yleisradiotoiminnan harjoittajalle yleisesti sovellettavista säännöksistä poikkeavia oikeuksia niin, että se voi päättää itse maksamattomien yleisradiomaksujen pakkotäytäntöönpanosta.

Oikeudenkäyntikulut

- 74 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) [SEUT 108] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 1 artiklan c alakohtaa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen jäsenvaltion julkisen yleisradiotoiminnan rahoitusjärjestelmää koskeva muutos, jolla korvataan televisio- ja radiovastaanottimen hallussapitoon perustuva lupamaksu yleisradiomaksulla, joka on maksettava erityisesti asunnon tai liiketilan hallinnan perusteella, ei ole tässä säännöksessä tarkoitettu voimassa olevan tuen muutos, josta on ilmoitettava komissiolle SEUT 108 artiklan 3 kohdan nojalla.

- 2) SEUT 107 ja SEUT 108 artiklaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa annetaan julkiselle yleisradiotoiminnan harjoittajalle yleisesti sovellettavista säännöksistä poikkeavia oikeuksia niin, että se voi päättää itse maksamattomien yleisradiomaksujen pakkotäytäntöönpanosta.

Allekirjoitukset